

EKONOMİ POLİTİK

Krizin Reel Göstergeleri

Erinç Yeldan, 10 Haziran 2009

Küresel krize ait veriler akmaya devam ediyor. Bir yanda istihdam kayıpları, artan işsizlik, gerileyen sanayi üretimi ve daralan ticaret hacmi, diğer yanda ise borsa endekslerinde yeni sıçramalar ve finansal varlıkların yeniden değerlendirilmeye geçmesi, ekonomi dünyasının gerçekleri ile sanal tasarımları arasındaki tezatları gün ışığına çıkarıyor.

Küresel krize ait en çarpıcı veriler kuşkusuz kapitalizmin hegemonik gücü ABD'den gelmekteydi. ABD'de Mayıs ayı işsizlik oranı yüzde 9.4'e dayandı. Nisan ayında Amerikan işgücü piyasaları 120 bin kişiye yeni istihdam yaratıldığını duyurmuştu. İstihdamdaki bu artış, "*kötü günlerin geride kaldığı ve toparlanmanın başladığı*" yorumlarıyla tüm dünyaya muştulanmış durumdaydı. Ancak, Nisan ayındaki bu olumlu tablo Mayıs ayında yerini yeni bir çöküntüye bırakmakta gecikmedi: Mayıs ayında Amerikan ekonomisinde 437 bin kişinin işini kaybetmiş olduğu tahmin edilmekte. Otomotiv devi **General Motors**'un iflasıyla birlikte istihdam kayıplarının hızlanmasının da kaçınılmaz olacağı açıkça gözükmemekte.

Ülkemizde ise Pazartesi günü yayımlanmış olan verilerde sanayi üretiminin Nisan ayında geçen yılın aynı ayına göre yüzde 18.5 gerilemiş olduğu gözlenmekteydi. En yüksek gerilemenin sermaye mallarında yüzde 41.8 ile yaşanmış olduğu, bunu ara malı imalatındaki yüzde 20, dayanıklı tüketim malları imalatında da yüzde 15.4'lük düşüşlerin izlediği görülmekteydi.

Ancak yapılan yorumlarda söz konusu daralmanın aslında "*hız kestiği*" ve *Mart ayına görece* sanayi üretiminin aslında yüzde 1.5 oranında artmış olduğunun özenle altı çizilmekteydi. Mart ayında sanayi üretimindeki düşüş yüzde 20.9 idi. Dolayısıyla Mart ayına görece Nisan ayındaki daralma daha "*ılımlı*" olarak değerlendirilmeliydi.

Rakamların büyüğü dünyası nasıl yorumlanırsa yorumlansın ekonominin reel göstergeleri açıktır: küresel kriz inişli çıkışlı evreler halinde sürmektedir. TÜİK tarafından sürdürülen milli gelir istatistiklerinin yayımlama takvimine göre 2009'un ilk çeyreğine ait veriler bu ay sonunda duyurulacaktır. Ancak aylık sanayi üretim istatistikleri ve işsizlik oranları gibi öncü göstergeler 2009 başında milli gelirdeki daralmanın yüzde 8 ile yüzde 12 aralığında olacağını çağırıştırılmaktadır. Ülkemiz reel üretimindeki daralması ve istihdamdaki kayıpları ile birlikte küresel krizden reel ekonomisi en şiddetli etkilenen ülkelerden bir tanesidir.

"*Kriz bizi teğet geçiyor*" söylemi, ne yazık ki, reel ekonominin sorunlarına yanıt vermemektedir.

Bütün bu gerçeklere karşın çoğunlukla finansal yatırım şirketlerinin ve derecelendirme kuruluşlarının çalışanlarının oluşturduğu bir grup araştırmacı hep birlikte koro halinde

“toparlanmanın başladığını” ilan etmiş gözükmektedir. Krizin temelinde yatan unsurları görmezden gelerek, küresel krizi basit bir “bilanço hatası” veya “oyuncuların aşırı risk alması” gibi muğlak sözlerle açıklayan bu kesim, krizden çıkışın reçetesini de “evde oturmayıp, pazarda alışveriş yapılması”nda görmektedir.

Oysa, krizin aşılması ancak ve ancak *gelir düzeyinin arttırılmasıyla* söz konusu olabilir, bu da pazar ekonomisinin kuralları altında kendiliğinden, birden bire oluşabilecek bir olgu değildir.